

Berichten

nummer 49 | december 2010

Het slibketenoverleg vond deze keer plaats bij Waterschap Rivierenland

Waterschappen actief betrokken bij nieuw bestuurlijk beraad

'Strategisch slibketenoverleg uniek in Nederland'

Bestuurlijke vertegenwoordigers van de aandeelhoudende waterschappen van SNB komen sinds kort periodiek bijeen in een bestuurlijk slibketenoverleg. SNB-directeur Marcel Lefferts prijst het initiatief. "Het is belangrijk om samen met de waterschappen af te stemmen hoe we de totale afvalwater- en slibketen kunnen optimaliseren."

Het idee voor een bestuurlijk slibketenoverleg werd eerder dit jaar geopperd door Lambert Verheijen, president-commissaris van de Raad van Commissarissen van SNB. "Met steeds meer waterschappen die als aandeelhouder toetreden, ontstond de behoefte aan een aanvullende structuur. Een met meer aandacht voor het beleid over de gehele slibketen. Daar is het bestuurlijk slibketenoverleg uit voortgekomen."

Toekomstvisie

Een van de doelstellingen is om van elkaar te leren. "Het slibketenoverleg is een platform om van gedachten te wisselen over nieuwe, efficiënte

en duurzame technieken in de afvalwaterketen," aldus Verheijen. Waterschappen kunnen hun bevindingen met elkaar vergelijken, kostenaspecten de revue laten passeren en samen met SNB een toekomstvisie voor slibverwerking bepalen. "Die mogelijkheid tot kennisdeling op dit niveau is naar mijn weten uniek in Nederland," zegt Verheijen. "Het is voor waterschappen bovendien een zichtbare meerwaarde van het aandeelhouderschap van SNB."

Marcel Lefferts is het hiermee roerend eens. "Waterschappen en SNB kunnen via dit platform inhoud geven aan een integrale ketenbenadering."

Strategische onderwerpen

Deelnemers aan het slibketenoverleg buigen zich de komende tijd over een drietal strategische

Lees verder op de volgende pagina

Vervolg van de vorige pagina

onderwerpen: energiebesparing, bezetting van de slibverbrandingsinstallatie (SVI) en reststoffenhergebruik. “Als de slibverbrandingsinstallatie wordt voorzien van een hogedrukketel kan SNB enorm besparen op het energieverbruik,” zegt Jaap Hos, dagelijks bestuurder bij waterschap Regge en Dinkel en kersverse voorzitter van de nieuwe ‘adviescommissie’. “Hoe en óf je dat kunt realiseren, is nu onderwerp van gesprek.”

Tegelijkertijd moet de bezetting van de SVI worden bewaakt. Wijzigingen in de verwerking aan waterschapszijde hebben gevolgen voor de slibkwaliteit en daarmee de verwerking van het slib door SNB. “Het is essentieel om de bezetting van de installatie zo hoog mogelijk te houden,” zegt Hos. “Afstemming in de keten is daarvoor noodzakelijk. Dat is een continu proces.”

Een derde thema is het hergebruik van reststoffen uit slibverbrandingsas. Met name fosfaat is interessant. Een belangrijke uitdaging is om te kijken of de recycling hiervan kan worden

opgeschaald door samen te werken met andere partijen in Nederland. Bij voldoende draagvlak kan er worden nagedacht over het bouwen van een installatie die fosfaat kan produceren.

Geen verstoppertje

Als voorzitter is het Hos’ taak om boven de partijen te staan. “Het resultaat in de gehele keten moet leidend zijn. Als groepering van overheidsorganisaties moeten we op het gebied van duurzaamheid en kosten gaan voor het beste resultaat. De slibketen moet je zien als een gebied waar milieu en economie hand in hand gaan.” Om dat samenspel soepel te laten verlopen, is echter wel wat sturing nodig. Hos: “Er is een spanningsveld tussen de waterschappen en SNB. De uitdaging is om daarbinnen te laveren. Het slibketenoverleg is bedoeld om te anticiperen op mogelijke problemen en om conflict-situaties te voorkomen. Het geeft een stuk openheid naar elkaar toe: je voorkomt een informatie-achterstand en hoeft geen verstoppertje te spelen.”

Prachtig platform

Met de introductie van het bestuurlijk slibketenoverleg heeft waterschapsland er een uniek platform bij gekregen. Het overleg biedt SNB en bestuurders van de aandeelhoudende waterschappen een podium om van gedachten te wisselen over tal van zaken die in de afvalwaterketen spelen. Het is een uitgelezen kans om samen kennis te vergaren, te delen en om inhoud te geven aan een integrale ketenbenadering. Bovendien is het een aantrekkelijke meerwaarde van het SNB-aandeelhouderschap!

Een van de agendapunten tijdens de komende bijeenkomsten is het hergebruik van reststoffen. De recycling van fosfaat uit slibverbrandingsas is voor SNB een belangrijk speerpunt. Juist nu de afvoer naar Thermphos is gestagneerd, is er behoefte aan het verkennen van nieuwe recycling- en afzetmogelijkheden. De kennis en inmenging van waterschappen is daarbij zeer gewenst. Om met de woorden van de nieuwe voorzitter Jaap Hos van het slibketenoverleg te spreken: “Het resultaat in de gehele keten moet leidend zijn.”

Marcel Lefferts, directeur SNB

Ten minste 1 jaar geen slibverbrandingsas naar Vlissingen

SNB zet asleveringen aan Thermphos stil

Slibverwerking Noord-Brabant heeft de levering van slibverbrandingsas aan Thermphos opgeschort. SNB leverde eerder deze as aan de Vlissingse fosforproducent om er fosfaat uit terug te winnen. Thermphos ligt onder vuur omdat het structureel milieuregels overtreedt.

“We hebben besloten de levering van as ten minste een jaar stop te zetten,” zegt SNB-directeur Marcel Lefferts. “Pas als duidelijk is dat Thermphos aan de nieuwe vergunningsvoorschriften kan voldoen, kijken we verder.” Marcel spreekt van een grote teleurstelling nu er voorlopig geen fosfaat meer kan worden teruggewonnen uit de verbrandingsassen. “De recycling van fosfaat is erg belangrijk vanwege de wereldwijd dreigende schaarste van deze grondstof.”

SNB stopte vorig jaar al met de levering van assen vanwege emissieproblemen bij het Zeeuwse bedrijf. In overleg met Thermphos en de Provincie Zeeland vond dit jaar nog wel een proeflevering

plaats van 760 ton as om erachter te komen of de emissies in verband konden worden gebracht met de slibverbrandingsassen van SNB. Dat bleek niet het geval. “Het is uitgesloten dat de problemen bij de fabriek in Vlissingen zijn veroorzaakt door onze assen,” zegt Marcel, “de emissies zijn direct gerelateerd aan de reguliere productie van fosfor”.

Op dit moment heeft SNB geen uitwijkmogelijkheden voor fosfaatrecycling. Thermphos is de enige fosforfabriek in West-Europa. Andere recyclingmethoden staan nog in de kinderschoenen of bevinden zich in een laboratoriumfase. Voorlopig zal SNB daarom de volledige asproductie weer leveren aan de

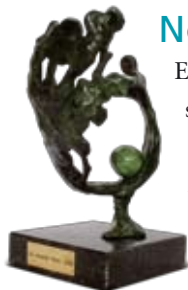
‘Versatzbau’ in Duitsland en aan de asfaltindustrie die de as gebruikt als vulmiddel.

Aandacht voor fosfaatproblematiek neemt toe

Steeds meer partijen houden zich bezig met fosfaatrecycling. In oktober opende het Zutphense bedrijf GMB de eerste full scale urineverwerkingsinstallatie van Europa: SaNiPhos™. Door scheiding bij de bron - het toilet - kan urine beter en efficiënter worden verwerkt. Met de installatie kunnen fosfaat en stikstof worden teruggewonnen uit urine. Beide kunnen dienen als grondstof voor kunstmest.

Ook over de grens ontstaan initiatieven om fosfaat terug te winnen. Het Canadese bedrijf Ostara heeft een technologie ontwikkeld om fosfaat uit afvalwater te halen en om te zetten in kunstmest. Het Nederlandse bedrijf Grontmij heeft een samenwerkingsovereenkomst met Ostara gesloten.

Volgens Peter Glas, voorzitter van de Unie van Waterschappen, is het sluiten van kringlopen van essentiële grondstoffen één van de grote uitdagingen die nog veel meer aandacht zal moeten krijgen in de nabije toekomst. “Fosfaat is letterlijk van levensbelang omdat zonder dit mineraal geen voedsel geproduceerd kan worden en dus geen leven kan bestaan.”

Nominatie Groene Parel Award

Energy Web Moerdijk is genomineerd voor de Groene Parel Award 2010. Deze onderscheiding wordt uitgereikt aan lokale projecten die bijdragen aan duurzame innovatie-ambities van gemeenten en provincies. Een ringleiding op haven- en industrieterrein Moerdijk moet ervoor zorgen dat reststromen als warmte, stroom en CO₂ van aanbieders naar afnemers worden getransporteerd. SNB is als koploper nauw betrokken bij dit project. Bij het ter perse gaan van deze nieuwsbrief was de winnaar van de Award nog niet bekend. Meer weten? Kijk op www.groeneversnelling.nl

Bijdrage aan Dag van de duurzaamheid

Op donderdag 11 november organiseerde Stichting Urgenda de Dag van de Duurzaamheid. Ook SNB gaf hieraan invulling. In Moerdijk gingen de deuren open voor het publiek. Tweehonderd kilometer verderop, in de hal van het waterschapshuis van aandeelhouder Regge en Dinkel, droeg SNB bij aan een tentoonstelling over duurzame ontwikkeling in de afvalwaterketen.

Gedegen onderhoudsbeleid waarborgt hoge beschikbaarheid SVI

Geen verrassingen bij onderhoudsstop

Eén keer per jaar legt SNB de gehele slibverbrandingsinstallatie een aantal dagen stil voor een preventieve inspectie en groot onderhoud. Martin L'Annee de Betrancourt, bedrijfsleider bij SNB, licht de procedure toe. "Dankzij een goed onderhoudsbeleid kunnen we de installatie optimaal benutten."

SNB streeft ernaar de slibverbrandingsinstallatie (SVI) op Moerdijk zo veel mogelijk in bedrijf te houden. De vier verbrandingslijnen zijn dan ook vrijwel volcontinu in gebruik. Maar één keer per jaar moet de volledige installatie worden stilgelegd. Deze zogenaamde nul-stop vindt plaats naast de reguliere stops van de individuele lijnen, die ieder afzonderlijk één keer per jaar worden stilgelegd voor onderhoud.

Niet toevallig

"Het onderhoudsbeleid schrijft een periodieke controle van alle onderdelen van de installatie voor," zegt Martin. "Bij een onderhoudsstop kijken we naar de onderdelen die de rest van het jaar altijd in gebruik zijn. Denk aan de koeltorens, de persluchtinstallatie, het waterinlaatgebouw, het afvalwatersysteem, een aantal elektrotechnische componenten en,

natuurlijk, de schoorsteen." De onderhoudsstop vindt meestal plaats rond halverwege september, een periode waarin relatief weinig slib wordt aangevoerd.

Uitgekiend

Het onderhoudsbeleid is zorgvuldig uitgekiend op basis van Reliability Centered Maintenance. Op die manier bereikt SNB een optimale beschikbaarheid van de SVI tegen zo laag mogelijke kosten. Na de circa drie dagen durende onderhoudsstop worden de verbrandingslijnen weer in werking gesteld. De jaarlijkse inspectie heeft ook dit jaar weer niet tot noemenswaardige verrassingen geleid.

Slibtransport Zeeuwse waterschappen Europees aanbesteed

Sinds de toetreding van de Zeeuwse waterschappen als aandeelhouder is SNB ook verantwoordelijk voor het slibtransport van deze twee waterschappen. De keuze voor een nieuwe vervoerder van het Zeeuwse slib is gemaakt via een Europese aanbesteding.

SNB is als publiekrechtelijke instelling verplicht om het transport van slib Europees aan te besteden. Dat moest dus ook gebeuren toen waterschap Zeeuwse Eilanden en waterschap Zeeuws Vlaan-

deren – ambtelijk al gefuseerd tot waterschap Scheldestromen i.o. – per 1 januari 2010 aandeelhouder werden.

“We zitten in een overgangsjaar,” licht SNB-directeur Marcel Lefferts de stand van zaken toe. “De contracten met de huidige transporteurs van het Zeeuwse slib liepen eind 2009 af. Vooruitlopend op de aanbesteding zijn de bestaande contracten met een jaar verlengd. Met ingang van 2011 zal vervoerder Jan Bakker het transport van de beide waterschappen verzorgen. Dit bedrijf kwam als beste uit de aanbestedingsprocedure.”

Bij Europese aanbesteding stelt SNB een programma van eisen op en maakt de aanbesteding bekend in Brussel via het Publicatieblad van de Europese Unie. Geïnteresseerde transporteurs kunnen

zich vervolgens inschrijven en naderhand een offerte uitbrengen. Zo krijgt elke transporteur een eerlijke kans.

Leo Kasse, hoofd van de afdeling Zuivering en Installatiebeheer bij waterschap Scheldestromen i.o., is te spreken over de manier waarop SNB het slibtransport en de verwerking organiseert. “De afhandeling verloopt perfect. Wij worden als waterschap volledig ontzorgd. Bovendien liften we als aandeelhouder nu ook mee op de efficiency van SNB. We betalen een vaste prijs voor het slibtransport.”

Het contract met Jan Bakker heeft een looptijd van drie jaar en eindigt op hetzelfde moment als de overeenkomst met Heeren Transport uit Roosendaal. Dit bedrijf verzorgt het slibtransport van de overige aandeelhouders van SNB.

Bodempassage voert regenwater af

SNB heeft samen met ingenieursbureau Tauw een duurzame oplossing bedacht voor de afvoer van regenwater. ‘Er zijn nog maar weinig bedrijven die deze techniek toepassen.’

Langs het parkeerterrein van SNB is een bodempassage aangelegd.

Het regenwater dat op het terrein van SNB valt, wordt niet langer naar de rioolwaterzuivering in Bath gepompt, maar loopt weg

via deze passage – op het oog niet meer dan een stukje grond ter grootte van een paar parkeervakken.

Wadi's

Het verzamelde regenwater zakt de bodem in en vloeit deels terug naar het grondwater en wordt deels op een naburige sloot geloosd. ‘In woonwijken zie je het al steeds vaker,’ zegt Leon Korving, manager proces en milieu bij SNB. ‘Daar van-

gen zogenaamde wadi's het regenwater op. Door deze relatief schone waterstromen af te koppelen van de riolering, kunnen rioolwaterzuiveringen met veel minder verwerkingscapaciteit genoeg nemen. Dat maakt de waterzuivering voor waterschappen een stuk goedkoper.’

Zandfilter

SNB heeft voor de bodempassage nog een extra zandfilter geplaatst dat het regenwater zuivert. Leon licht toe: ‘Het regenwater dat op het terrein van SNB valt, vermengt zich met gemorst slib. Om het regenwater zo schoon mogelijk te laten terugvloeien naar de natuur gaat het water daarom door een zandfilter.’ Met deze toepassing zet SNB opnieuw een stap op weg naar een duurzamere bedrijfsvoering.

Wijzigingen in milieuwetgeving hebben gevolgen voor SNB

Wet- en regelgeving op de schop

SNB heeft vanwege haar bedrijfsactiviteiten te maken met strenge milieuwetgeving. Tot voor kort waren daarvoor diverse milieuvergunningen nodig. Die situatie is nu veranderd.

Sinds 1 oktober is de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) van kracht. Dat betekent dat alle milieuvergunningen die SNB in het verleden nodig had nu onder de omgevingsvergunning vallen. Deze vergunning kan bij één loket – de provincie – worden aangevraagd en is bovendien onbeperkt geldig. ‘Het biedt SNB extra zekerheid voor de toekomst,’ verduidelijkt Leon Korving, manager proces en milieu bij SNB. ‘Ook besparen we kosten door het uitblijven van nieuwe vergunningsprocedures.’

Scherpere emissienormen

Inmiddels wacht ook een wijziging in het Besluit Verbranden Afvalstoffen (BVA).

Het ministerie van Infrastructuur en Milieu is bezig het BVA in lijn te brengen met nieuwe Europese regelgeving. Naar verwachting zal dit leiden tot strengere eisen voor de gemiddelde emissies van verbrandingsinstallaties. SNB kan hieraan, op een uitzondering na, probleemloos voldoen; de emissie van ammoniak is vanwege het hoge gehalte in slib wel een punt van aandacht. SNB heeft daarom gepleit voor aandacht voor deze bijzondere situatie.

Als de voorgestelde norm wordt ingevoerd, heeft dat gevolgen voor het slibverwerkingsproces,’ stelt Leon. ‘We kijken nu al of we het afvalwater op een andere manier kunnen zuiveren zodat

we minder ammoniak in de ovens moeten inspuiten. Zo verlagen we mogelijk de ammoniakemissies.’

‘Fosfaatrecycling verdient aandacht politiek’

In oktober werd in Den Bosch de eerste editie van de nationale beurs Milieu 2010 gehouden. SNB-directeur Marcel Lefferts vroeg aandacht voor fosfaatrecycling.

SNB zet zich al geruime tijd in voor fosfaatrecycling uit zuiveringsslib. Een initiatief dat is ingegeven doordat de wereldwijde fosfaatvoorraden sterk teruglopen. Marcel Lefferts sprak tijdens een workshop met Bert Smit van de Wageningen Universiteit Plant Research International over de dreigende fosfaatschaarste. Volgens Marcel hoort fosfaatrecycling ook op de agenda van

beleidsmakers te staan. “De politiek moet onderzoek nadrukkelijk stimuleren. Het is belangrijk dat er een procedé voor fosfaatrecycling wordt ontwikkeld dat straks op industriële schaal kan worden ingezet.”

Volledig recyclen

Samen met HVC slibverwerking Dordrecht verkent SNB ook al mogelijkheden om te investeren in onderzoek en opwerking. Door samen op te trekken, zijn de risico’s kleiner en wordt meer schaalgrootte gerealiseerd. In 2015 wil SNB het fosfaat uit slibverbrandingsassen volledig kunnen recyclen.

N.V. Slibverwerking Noord-Brabant
Havennummer 348
Middenweg 38
4782 PM Moerdijk

Postbus 72
4780 AB Moerdijk

Telefoon: (0168) 38 20 60
Telefax: (0168) 38 20 61
Internetadres: www.snb.nl
E-mailadres: info@snb.nl

SNB Berichten verschijnt in een oplage van 650 exemplaren • Jaargang 15

Realisatie:
Taalent Communicatie,
Utrecht/Etten-Leur

Fotografie:
SNB, Frank Poppelaars,
Wim Vink - Waterschap Rivierenland,
Thermphos